

[Handelsministeren.]

tror jeg, det er for tidligt at tale om dette. Lad os nu se, hvordan Starten bliver for disse nye Fabrikkers Vedkommende; det kan jo være, at ældre Bygninger, der staa til Raadighed, kan tages i Brug for Installation af Maskiner, saa at det hele ikke bliver saa dyrt, som man paa Forhaand skulde antage, det maatte blive.

Til det ærede Medlem Hr. Vejen, der talte paa Venstres Vegne, skal jeg sige, at jeg er enig med ham i den Betragtning, at det, der her søges gennemført, ikke kan tjene som Grundlag for en Prishævelse i al Almindelighed for Kartoffler, men det kan tjene til at yde en meget betydelig Støtte til de magre Egne, som nu har vanskeligt ved at komme af med Kartofflerne, og som i meget vid Udstrækning er af den Beskaffenhed, at væsentlig kun Kartoffler kan dyrkes der. Det er slet ikke saa faa Tusinde Tønder Land, der her bliver Tale om, og den Interesse, som hele denne Sag har vakt rundt omkring i de forskellige Dele af Landet, specielt i Vestjylland, vidner jo ogsaa om, at Befolkningen er klar paa, at der her virkelig er Mulighed for at faa en Hjælp i den bestaaende Nødsituation.

Det ærede Medlem Hr. Vejen sagde, at man skulde sikre Andelshaverne mod at komme ud for væsentlige Tab, og pegede med Rette i den Forbindelse paa det store Tab, der var lidt i tidligere Aar, da man gjorde Forsøg paa at starte en Kartoffelstivelseproduktion her i Landet. Det, der her foreslaas, kan, hvis det bliver udført i Overensstemmelse med Lovforslaget, som ikke er meget detailleret, men heller ikke kan være det, under ingen Omstændigheder komme til at bringe de paagældende Andelshavere, i fabriksmæssig Betydning og i dyrkemæssig Betydning, noget Tab. Lovforslaget er netop bygget saaledes op, at de paagældende Andelshavere skal være sikret mod Tab; de skal selvfølgelig underkaste sig den Kontrol, som Staten nødvendigvis maa udøve, fordi der ogsaa er en anden Part i Sagen, nemlig Forbrugernes, hvis Interesser skal varetages.

Det er rigtigt, som det ærede Medlem Hr. Vejen sagde, at Produktionen skal være nogenlunde lønnende, og jeg har givet Udtryk for, hvad jeg anser for i Øjeblikket at være en rimelig Betaling for Kartoffler til den Brug, der her er Tale om, nemlig 3 Kr. pr. Tønde, leveret paa Fabrik. Jeg har ikke truffet en eneste Landmand, der kunde komme i Betragtning ved Bedømmelsen af hele Forholdet i Øjeblikket, som ikke har udtrykt den Opfattelse, at dette er en fair

Pris, en Pris, man kan være tjent med. Der har været stor Rift om at komme til at deltage i Produktionen, at være med til at anlægge de nye Fabrikker, og ogsaa dette er jo et Vidnesbyrd om, at den Pris, jeg har nævnt, svarer til de Forventninger, som de paagældende nærer.

Det ærede Medlem Hr. Vejen sagde, at det havde været ham en Skuffelse, at Lovforslaget var bygget noget løst op. Hertil maa jeg sige, at jeg tror ikke, det er muligt at give mere detaljerede Bestemmelser. Jeg vil i hvert Fald advare mod i Loven at indføre saadanne Bestemmelser, at man bliver bundet fremover i en lang Aarrække, endogsaa paa Omraader, hvor det vilde være overmaade nyttigt at staa friere. Man maa ved Igangsættelsen af denne Sag stole paa, at Administrationen vil gøre dit bedste, og at man fremfor alt vil sørge for hverken at forurette Producenter eller Forbrugere. Det er min Opfattelse, at Grundlaget bør være Andelstanken, at Dyrkerne selv skal eje Fabrikkerne. Det er naturligvis ikke udelukket, at Andelselskaberne kan blive henvist til nu og da ogsaa at tage Kartofflerne fra Folk, der ikke er Medlemmer af Selskabet, i hvert Fald ikke til at begynde med — det kan være, at de kan blive det senere. Vore Andelselskaber, Mejerier og Slagterier, arbejder jo paa et Grundlag, som i meget høj Grad kan være et Forbillede for det, man her vil gaa ind i.

Hvorvidt Dyrkningskontrakterne skal være 5-aarige eller af kortere eller længere Varighed, er et af de Spørgsmaal, som man først efterhaanden faar fuldkommen Klarhed over. Naar Dyrkerne selv kommer til at eje Fabrikkerne og derved ogsaa gaar ind i Risikoen, idet de maa stille nogle Penge midler til Raadighed, mener jeg, at de værste Vanskeligheder vil være overvundet med Hensyn til at faa oprettet Kontrakter, som vil være tilfredsstillende ogsaa i den Henseende, at Produktionsomkostningerne ikke bliver for store og Melet ikke bliver for dyrt. Det ærede Medlem spurgte om, hvad Nytte det skulde være til at have 1-aarige Kontrakter. Dette, at man hvert Aar skal lave nye Kontrakter; har bl. a. den Betydning, at man hvert Aar kan fastsætte de Priser, som man skal rette sig efter. Det kan jo gaa saaledes, at de Priser, man har det ene Aar, bør forandres det næste Aar, fordi Prisniveauet og Forholdene i det hele taget har ændret sig. Men det er jo ogsaa et af de Spørgsmaal Kontrakterne vedrørende, som man kan forhandle om. Forslaget er ikke i denne Henseende stillet op som noget ufravigeligt; hvis man kan give en bedre Defini-